

БҮРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-эй Б.-М. Обкомой ба БМАССР-эй
Верховно Советэй Президиумэй орган

1940 оной
июнь
23
воскресенье
№ 143 (3144)

Баян 10 нүгдэ

БМАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ IV СЕССИ Мүнөөдөр, үдэшин 6 части, Советүүдэй Байшангай заседаниин зал соо Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Советэй IV Сесси нэгдэхэнь.

БМАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДҮРБЭДЭХИ СЕССИ

Мүнөөдөр, социалистическэ Бурят-Монголой республикын столица—Улан-Удэ БМАССР-эй Верховно Советэй дүрбэдэхи сесси нэгдэхэнь. Арадай элбгэр-амалнууд болбол гурнай тон шухала ухашанартай ээлжээтэ асуудалнуудыг хэлсэхэ суглараа. Дешүтэдүүд, ажахын ба политическэ угаа ехэ дэбжэлтын атмосферадэ хүдэлмэрөө өхила, ушарын, энэ үе—гурбадахы сессинээ дүрбэдэхи сесси хүрэтэрхи үе хадаа историческэ событинуудаар шалганга баян.

Манай нэгшүхата ахадүүнэр—баруун белоруссууд ба баруун украинцууд болбол панска дарлалтаа хэтэдэ сүлөөлөгдөж, агуухэ Советскэ Союзай ханибарсаата бүдын тэгш эрхэтэ элүүд болоо. Хүдэлмэршэн-Ариашанай хүсэн түгэс Улаан Ари болбол Финляндие СССР-эй довтолгын плацдары болгон дэргэлтхэ нэгдэхэ тэрэ гадаадын империалистическэ нэгдэмэл хүсүүдэ үнэн тоброл болотр бутасохёо. Энэний результада, шэнэ, арбанхоёрдохы Карело-Финскэ Союзна республика байгуулагдаба. Энэ үе хадаа, украинын ба белоруссийн баруун областнууднаа СССР-эй, УССР-эй ба БССР-эй Верховно Советүүдтэ дунгалтанууд дээрэ, Карело-Финскэ республикааа СССР-эй Верховно Советтэ дунгалтанууд дээрэ коммунистууд ба Цартийнабшэн-үдэй сталинска блогой шэнэ, талхамгай илалтаар төмдөгдөдөн байна.

Социалистическэ хүдөө ажахын үргэлтэдэ шэнэ, дээдэ этап нэгдэ, ВКП(б)-эй ЦК-тэй майн пледүмэй историческэ тогтоолнууд үргэлжлэгдэбэ. Эдэ тогтоолнууд болбол нийтгүрэнэй интересүүдэ колхознуудай ба колхознигуудай интересүүдтэй зүбөөр зохицугагын түлхүүр үгэнэ. Энэ халы колхозно массын үйлдбэрийн политическэ активностие угаа үндэр хэмжээдэ үргэһэнэ элитэ.

Манай республика дотор коммунистууд партийна конферэнциин нэрэмжэтэ социалистическэ соревновани Гашейн МТС-эй авто тракторист, медальта нүр-нар Максимовой бригадынхидэй үргэлжлөөр эхилжэ, тэрэндэ олонхи МТС-үүд, тракторна бригадууд оролсоо. Энэний результада, олон МТС-үүд парай үргэлжлэ халхалгыг саг болзор дүүргэһэн, тараа хурялтын машинануудай ремонтне үргэлжлөөр урид хангаһан байна. Бүхэсоюзна партийна конферэнциин нэрэмжэтэ соревнованида оролсогто, Селенгын МТС-эй тракторна бригадын бригадир нүхэр Д. Бадмаев (Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз) ба XVIII партсезийн нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрлэжэ

байгаа тракторна бригадын бригадир нүхэр Батышев болбол хабарай тарилгын ба пар хахалагын плануудыг болзорхоон хэдэн хоног урид үлүүдэн дүүргэбэ. Тус МТС комбайнуудай ремонтне болзорхоон, 9 хоног урид дүүргэбэ. Республикын бүхы колхозуудта колхозно центруудыг культурна болбосон болгохын түлөө хүдэлгөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэһэн байна. Жэшээлхэдэ, Тунхэний аймагай, „Политотделен“ артель хоёр харын торшо соо 47 айлуудыг колхозойгоо центральна бууса дээрэ нүүлгүүлэе. Селенгын, Иволгын, Тунхэний, Кабанскын ба бусад аймагуудай колхозууд энэ жэлдэ бултадаа колхозно центруудтэй болохыг эрмэлзэһэн. Олол колхозууд электростанци, радиоузел, клуб г. м. барихань.

Промышленность ба транспорт дээрэ Сталинска Гурбадугаар табанжэлэй нэрэмжэтэ социалистическэ соревновани ба павловинска хүдэлгөөн улам бүри үргэжэ байна. Мүнөө промышленна продукция хэмжөөн бүхы арадай ажахын валова продукцияг 73 процентэнь болоо.

Эдэ бүхы амжалтануудыг туйлагдаа арадай хунгалтанууд—БМАССР-эй Верховно Советэй, нотагуудай Советүүдтэй депутатууд бага башын үүргэнүүдэ дүүргэбэ. Депутат нүхэр Майоров болбол хунгалтануудта сэг үргэлжын нягта барисаатай байжа, малажальне хүгжөөлгөөр тон онсо ухашанартай асуудалыг шинжэ хэб. Депутатууд болбол хүнэй түлөө, кадрнуудай түлөө ехээр оролдон, ушарын, „этгэ үнэтэ капитал хадаа хүн“ байна.

Гэбшөө, манай республикын хэдэ ехэ амжалтануудтай байбашы наань, дугуунууд нилөөд олон. Пар хахалгал, хүдөө ажахын, хурялтын машинануудыг ремонтоло, үбнэ хурялгада бэлдхэл үшөө э дүүрээдүй. Арадай зөөриен—бюджетдөөр хараалагдаһан мүнгыг сэхэ шэлгөөлөөр хэрэглэгүй байһан фактууд үзэгдэнэ. Зарим районно организацинууд аймагай центруудтэй культурна байгуулагдаа зорюулагдаһан мүнгыг ондоо тээшэн гаргашална (Тарбагатай, Зэдэ, Мухар-Шибэр ба бусад).

Арад массын халуун анхарал ба оролдолгоор хүрээлэгдгшэ, депутатууд—арадай тунамаршад урда ехөнүүд ба хувдэтай зоригонуд табигдана. Тэднэр болбол социалистическэ Бурят-Монголой улам хүсэтэ бадаралтын түлөө, ажахын ба культурын бүхы фронтнууд дээрэ шэнэ амжалтануудай түлөө олониятын эрмэлзүүлгэ ба активностие большевистскээр толгойлохы байһандань ямаршье нэжэг байхагүй.

Июнийн 10-да СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй түрүүдэгшэ М. И. Калинин болбол шагнагдагшадта СССР-эй орденууд ба медальнуудыг барюулба.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Нүх. М. И. Калинин болбол Бурят-Монголой АССР-эй хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дунда.

Литовско тюрьмэнэ политическэ хаагдагшадые сүлөөлгэ

Каунас, июнийн 18. (ТАСС). Мүнөөдөр, 18 части каунаска каторжна тюрьмэнэ 104 политическэ хаагдагшад сүлөөлөгдөб. Тэднэй олонхын тюремэдэ 8-14 жэл хуугаа.

Политхаагдагшадые угтаж, тюрьмын дэргэдэ мянгад амжалтад байба, тэднэй заримань уйлагдаа. Хүнзэн болбол сүлөөлгэй түлөө тэмээгшадые „Зале“ (Ура) хашхаралдануудаар угтаба.

Политическэ хаагдагшад байһан Снопскэ ТАСС-ын корреспондентдэ илгээхэ мэдүүлгэ: „Намайг гурба дахин арестлаа нэн. Олон янзын тюрьмэнүүдтэ би хуугааб. Харилсан тухалалсаха тухай советско-литовско договорой баталагдаһанай һүүлдэ, Советскэ Союз тухайда үнэн юумые хүндэ хэлэһэнэйгээ түлөө ороо нэм. Тюрьме соо илгээхэ бидеяришье уншуулагдай һэн, боловч зорилгөөр сохидог, карцера һуулгадаг, юмэ эдүүлгүүд хуадаг, түрэлхидтэймнэй уулзууддаггүй бэлэй. Гурбан үдэрэй саана, тюрьмэдэ һуужа байхандаа би, миний нүхэд болбол Советскэ танкнуудай таршаганыхы ба самолетуудай хүүхыг дуулаһан байна. Манай багари хэлэхэнишье бэрхэтэй байна. Шүхата, тюрьмэ сметонско режимдэ һүүлэй час сохёо гэжэ биденэр ойлгоо һэмди. Мүнөө биденэр сүлөөдбди; арадайгаа, тэрэнэй сульбагай ба Советскэ Союзай хангаһан ерэдүйн байдалай түлөө биденэр баяртайбди“.

Литвын бусад тюрьмэнүүднээ, политхаагдагшадые сүлөөлгөү үлгөөдөр хүлээгдэнэ.

Каунаста 15 мянганай митинг болобо

Каунас, июнийн 19. (ТАСС). Литовско тюрьмэнүүд ба концентрацион лагерьнууднаа сүлөөлөгдөһэн политическэ хаагдагшадтай уулзалгада зорюулагдаһан митинг мүнөөдөр үдэшлэн энэ болобо. Митинг дээрэ 15 мянган хүдэлмэршэд, служалинар ба интеллигенци сугларһын байна. Сугларшадтай нэрвемэ аплодисментнуудээр угтагдажа, политическэ хаагдагшад литовско, орд ба еврейскэ хэлэнүүд дээрэ амаршалгын үгэнүүдэ хэлэбэд. Тэднэй һүүлдэ, хүдэлмэршэд, эрдэмтэд, писательнууд, артистууд ба студентнууд халуун амаршалгануудай үгэнүүдэ хэлэбэд. Тэднэр болбол Советскэ Союзны ба тэрэнэй мирнэ политикыг нагэн ханалаар ба халуунаар амаршалбад.

Карело-Финскэ ССР-эй хунгуулийн округууднаа СССР-эй Верховно Советтэ хунгалтануудай результатууд тухай мэдээсэл

(хунгалтын результадууд тухай мэдээнууд болбол Союзай Советтэ ба Национальностнуудай Советтэ хунгаха хунгалтаар окружной хунгуулийн комиссинууднаа СССР-эй Верховно Советтэ Президиумэй секретариатаар абтаһан материалнуудай ёһоор толилогдобо).

1940 оной июнийн 16-най үдэр Карело-Финскэ ССР-эй хунгуулийн округууднаа СССР-эй Верховно Советтэ хунгалтанууд үгэрөө.

СССР-эй Верховно Советтэ хунгаха хунгалтануудыг үнгэрэхын тулада Национальностнуудай Советтэ хунгалтаар хорин табан хунгуулийн округууд ба Союзай Советтэ хунгалтаар Вишпуурскэ (Выборгскэ) хунгуулийн округ байгуулагдаһан байна.

Хунгуулийн бүхы 26 округуудта хунгалтанууд болоо. Голосование үнгэрэхын тулада 1110 хунгуулийн участогууд байгуулагдаһан байгаа.

СССР-эй Верховно Советтэ бүхы 26 депутатуудай хунгалтануудыг окружной хунгуулийн комиссинуудаар регистрацилагдаба. Бүхы хунгалтанууд депутатуд хадаа коммунистууд ба партийнабшэнүүдтэй блогой кандидатуд мүн.

Хунгалтадай списогай ёһоор, 497043 хунгалтад регистрацилагдаһан байгаа. 495402 хүн гү, али бүхы регистрацилагдаһан хунгалтадай 99,67 процентэнь голосованида хабадаа. Национальностнуудай Советтэ хунгалтаар хунгуулийн бүхы 25 округуудта голосованида хабадаһан хунгалтадай 98,53 процентэнь коммунистууд ба партийнабшэнүүдтэй блогой кандидатудтай түлөө голосовалаба.

„СССР-эй Верховно Советтэ хунгаха хунгалтанууд тухай положенин“ 90-дхи статьягай үндсээр үнэн башдэ тоологдоһон бюллетеньүүд 212 байгаа. Кандидатуудай нэрэнүүдтэй зурагдаһан бюллетеньүүд 7299 байба.

Союзай Советтэ хунгалтаар Вишпуурска (Выборгскэ) хунгуулийн округ, хунгуулийн округой мэдөнэй ёһоор, голосованида хабадаһан бүхы хунгалтадай 98,15 процентэнь коммунистууд ба партийнабшэнүүдтэй блогой кандидатудтай түлөө голосовалаба.

Карело-Финскэ ССР-нээ СССР-эй Верховно Советтэ хунгалтануудай списогай Национальностнуудай Совет

- Антикайнен Тойво—Кемскэ сельскэ округ.
- Антила Аксель Моисеевич—Ружозерскэ округ.
- Афанасьева Анна Степановна—Кондопожскэ сельскэ округ.
- Богданов Андрей Деметьевич—Олонекскэ округ.
- Веденев Борис Евгеньевич—Первомайскэ округ.
- Викуллина Татьяна Семеновна—Прионежскэ округ.
- Виролайнен Вольдемар Матвеевич—Кемскэ городской округ.
- Готчиев Петр Павлович—Медвежьегорскэ сельскэ округ.
- Горбачев Марк Васильевич—Беломорскэ городской округ.
- Дильденкин Николай Александрович—Пудожскэ округ.
- Далматов Василий Никитич—Питкяранскэ округ.
- Ключарева Анна Андреевна—Медвежьегорскэ городской округ.
- Куусинен Отто Вильгельмович—Кякисальмскэ (Кексгольмскэ) округ.
- Лехен Тууре Иванович—Заренкэ округ.
- Лехтинен Инкери Ивановна—Сортавальскэ (Сердобольскэ) округ.
- Локкин Степан Константинович—Сегозерскэ округ.
- Мазурук Илья Павлович—Прижинскэ округ.
- Мерещков Кирилл Афанасьевич—Суоярвскэ округ.
- Папанин Иван Дмитриевич—Октябрьскэ округ.
- Проконен Павел Степанович—Лоухскэ округ.
- Седов Григорий Иванович—Вишпуурска (Выборгскэ) городской округ.
- Сорокин Николай Назарович—Беломорскэ сельскэ округ.
- Сюкияйнен Иосиф Иванович—Занонжскэ округ.
- Тайми Адольф Петрович—Вишпуурска (Выборгскэ) сельскэ округ.
- Эйкия Армас Матвеевич—Кондопожскэ городской округ.

Союзай Советтэ
Куприянов Геннадий Николаевич—Вишпуурска (Выборгскэ) округ.

Түмэрзамайхидай үдэрыг угуулан

Улан-Удын паровозо-вагонно заводой бүхы цехүүдтэй, бригадануудай, сменэнүүдтэй ба хүдэлмэршэдтэй дунда Түмэрзамайхидай бүхэсоюзна үдэрыг угуулан Сталинска Гурбадугаар Табанжэлэй нэрэмжэтэ социалистическэ соревновани бүри үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэбэ. Хүдэлмэршэн бүхэн үйлдбэрийн үндэр показателнуудыг туйлахын түлөө тэмээһэнэ. Томонууд цехүүдтэй нэгэн—паровозо-колесно цехын коллективэйхидэй дундаһаа, найн туйлаһануудыг харуулаһаг эрхим стахановцууд ба ударникууд урган гараа. Токариууд Зубов, Павленко, Иванютин, Черныхов, слесарьнууд Киналь, Малышев ба бусад болбол сменнэ нормонуудаа 200 процент хүрэтэр дүүргэһэн. Тэднэй гаргаһан продукцинуудтань гологдохо ябадал оройдоо үзэгдэнгүй.

Мастер Каменскийн сменэ хадаа цех соогоо түрүү һуури эзлэнэ. Сменнэ стахановцууд Черныков, Тамириков, Толстоухов гэгшэд үдэр бүрингөө даабаринуудыг, найн шанартайгаар 270 процентнээ доошо бэшэ дүүргэнэ.

Булад шухалгын цехын мастер нүхэр Шаховай бригадынхид үйлдбэрийн найн жэшэнуудыг харуула. Стахановцууд Шутенко, Перегудова, Пензькова ба бусад, даабаринуудаа ходоодо үлүүдэн дүүргэхгэ болоо.

Олонстаночник нүхэр В. Халецкий (паровозо-сборно цех) болбол хоёр станок дээрэ хүдэлмэрлэхэ зуураа, нормоёо 200 процент хүрэтэр дүүргэһэн. Социалистическэ соревнование үүсхэгшэдтэй нэгэн—эрхим стахановец нүхэр Халецкий, үшөө олон станогуудта хүдэлмэрлэхэ шадагдаха байна гэжэ һаяхан мэдүүлэбэ.

Гэбшөө, цехын начальник ба мекстком болбол энэүдэнэ анхарнагүй. Ойрын саг соо олонстаночникуудыг хүдэлмэрөөр ба станогуудаар хангахын тула шийдэхы хэмжээбуулануудыг абаха ёһотой.

Тэршөлэн, хүдэлмэршэдтэй дунда агитационно-массова хүдэлмэршүүд һүүдэй үдэ һуларуулагдаа. Түмэрзамайхидай бүхэсоюзна үдэрыг угуулан, социалистическэ соревнование үргэнөөр дэлгэрүүлэхтөө хамта, агитационно хүдэлмэршын бүри үргэн далайсатайгаар абуулаха шухала.

Ц. ОРОНГОЕВ.

Пар хахалалгыг хурдадхаха шухала (Зэдын аймагаһа)

Дэрвэстэйн сомоной, Карл Марксай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүдэгшэнь нүх. Цырендоржиев) пар хахалалгыг болошгүй муугаар абуула. Мүнөө жэлдэ хамта 400 гектар пар хахалха аад, һүүдэй мэдэгээр мийл 18 гектар хахалаа. „Красный Октябрь“ колхоз мүн имэ байдалтай. Бүхы сомон дотороо парай нэгдэхы рядай хахалалгыг хорёод гаран процент дүүргэбэ.

Эрхэ жэлдэ үндэр ургаса абахын залог—пар хахалалгыг саг болзор үнгэрэхын тула, дурсагдаша колхозуудай хүтэлбэрлэгшэд хадаа морин плугуудыг олоор табжа, парай нэгдэхы рядай хахалалгыг шангадхаха тухаа хэмжээ абанагүй. Тэдэ хоёр колхозуудта оройдоо 4-5 морин плугаар хахалаа.

Гавриил Жербаев.

Түлөө хөрөөдэхэ станок

Һаяхан, Баргажанай аймагай, АЗО-гэй барилгын техник Яков Иванович Березин „Волна“ гэжэ колхоздо командировоор ошоод ябахэ зуураа, газогенераторна тракторнуудта ба автомашинуудта түлээ түлөө хөрөөдэхэ станок дархалба.

Энэ станок болбол улан тээрмын голдо холбогдожо, тэрэнэй хүсөөр хүдэлдэг байна. Юрын, гараар хөрөөдэгшэ жэшээлбал энэний бүтөөһэн 3-4 дахин үлүү ехэ болоно.

Н. Котов.

СЕРГО ОРДЖОНИКИДЗЫН ГЭР-МУЗЕЙ

МОГИЛЕВ, июнийн 21. (ТАСС). 1919 ондо, Могилевта баруун фронтын 16-дахы армийн штаб байгаа нэн. Маковецкэ переулота байдаг №3 гэртэ армийн реввоенсоветтэй член Орджоникидзе байһан.

Партийн Могилевскэ обкомой

шийдэхбэрээр, энэ гэр нэргээн заһагдаа. Тэрээн соо музей өмхидхэгдэжэ байна. Белорусские сагаан-полягууднаа сүлөөлөөр 20 жэл болоһоной ойдо музей нэгдэхэ байна, тэрэ болбол энэ оной июль һарада гүйсэхэ юм.

Һүүлэй части

Франко-Германска мирнэ хэлсэлгэнүүд

Берлин, июнийн 21. (ТАСС). Илгээдэр, пропагандын министривын дэргэдэ болоһон, гадаадын прессэнүүдтэй түлөөлөгшөдтэй конференци дээрэ Французска делегатиин состав тухайда ба французскэ комисси германска түлөөлөгшөдтэй уулзаба бэзэ гегэн Роберттэйгээр мэдээсэгдэбэ. Германия түлөөлөгшөд болбол услувитудыг барюулаа, тэрэнэй үдхы Французска делегати хадаа өөрын правительствода мэдээсэхэ байна.

Немецкэ газетэнүүдтэй банамжалуудаар үндэлхэжэ, гадаадын корреспондентнууд болбол Германия

хадаа Франциин бүү зэбсэгэ гүйсэд орхихынь, Эльзасыг бусаархынь, Французска олонхи колониуудыг Германида үгэхынь, далайн ба агаарай флотуудаа үгэхынь ба ехэхэн контрибуци түлөөлгөү эрхэ байна гэжэ заанад. Тэрэһнээ гадна, корреспондентнуудтэй мэдүүлгөнэй ёһоор, доро заагдаһан итальянска эриктэнүүд Францида барюулагдаа: Корсикые, Ниццы, Тунисы, Дундада далайн флотыг Италида үгэхынь ба мүн тэршөлэн Дундада далай дээрэ Италянска эзэрхэлгыг мэдэрхэгэбэ.

РАЙОННО ГАЗЕТЭДЭ ШЭНЖЭЛЭЛ

АЖАЛШАДАЙ ЭРИЛТЫЕ ХАНГАХА

„Знаменская правда“ — ВКП(б)-ийн айкомой ба ажалшад ай депутадудай Соведей гүйсэдномой орган).

„Знаменская правда“ газетэ болбо республика доторхи районно эрхим газетүүдэй нэгэндэ тоологдоно. Энээнэй харюусалгата редактор нүхэр Нимбуев хадаа газетгээ образцово, культурна ба грамотна болголгоор эхэхэн хүдэлмэри ябуулаа.

Колхозно малажалыне хүгжөөхэ тухай асуудалда тус газетэ оноо анхаралаа табина. Малажал дээрэ хүдэлмэрилдэг түрүүшүүдэй — стажановедуудай ба удариуудай опыдуудыне хуудалануудтаа Үргөөнөөр толилоно. „Хүдөөажыхын продуктуудыне бэлдэхэгын ба худалдан абалгын политикада хуудаланууд тухайда“ ВКП(б)-ийн ЦК-гэй Мартын пленумэй тогтоолыне ажалшадта ойлгуулгаар бага бэшэ хүдэлмэри бүтөөгөө. Тус тогтоолы гаралгатай дашарамдуулан, колхозной түрүүлэгшээрэй, бригадирнуудай, ферментүүдэе эрхилэгшээрэй ба наалшадтай вступлениүүдыне олоор эмхидхээ.

Газетэнь ажалша массада хүндэтэй. Коммунистууд, комсомолцууд, стажановедууд ба активистнууд хүдэлмэриднэ эхээр тухална. Мүн, партийна аж абайдальны мүү бэшээр толилон, эхин парторганизационуудта пропагандын абаса тухайда сар үргэлжэ бөшөдөг ба колхозно эрхим парторганизацинуудай хүдэлмэрин оныдыне тодорхойгоор харууддаг байна.

Тус газетэ хадаа хүдөөажыхын Бүхэсоюзна выставкэдэ кандидадар баталагдаһан ба 1940 оной хаблэлэй үдэртэй дашарамдуулан, редактор нүхэр Нимбуев республикын Верховно Соведей Президиумэй хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа һял.

Имэнүүд ажалтануудтай байбашы, тус газетэ эхэнүүд дутуунуудтай. Хөвөшье мөхөхөдө, Закаменай аймагай ажалшадтай олонхын бурядууд байна, тиммөнөө, ородоор грамотна бэшэ колхознигууд ба зарим колхозуудай хүтэлбэрилгшэд газетгээ багаар хэрэглэдэг ба заримдаа уншадаггүй байһан ушарнууд үзэгдэнэ.

Энээнине тус газетын редакциинхид найтар мэдэнэ. Зарим статьянуудыне бурят хэлэн дээрэ бөшөхө хүсэд аргабайдалтай. Төөд, тус газетэ хадаа түрэлхи хэлэн дээрэ статьянуудыне тон үсөөнөөр, ханахада нэгэ толилоно. Гэхэтэй хамта, эдэ статьянуудань грамотна бэшээр, найруулгаараа ба удахаараа тон муугаар бөшөгдөнө байдаг.

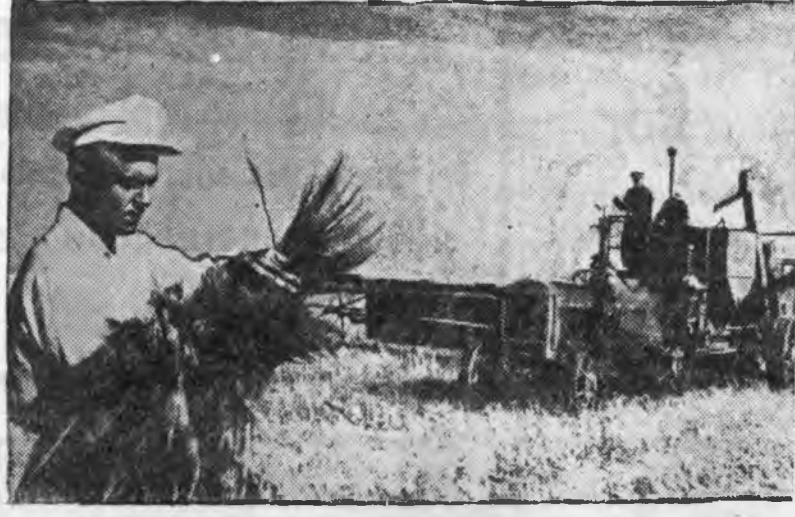
1940 оной эхиннээ хойшо, табан нара хахадай торшо соо, тус газетэ болбол оройдоо гансахан

түрүү бөшөгшө бурят хэлэн дээрэ толилоо (мартын 23-най, 25-дахин номерто). Энэнь найруулгаараа тон муу. Жэшээлхэд: „Мүн энэ колхоз болбол 2000 ажаа шөбөхө поль дээрэ адхаа...“ гэжэ бөшөнэ. Энэ мэдүүлэлхээ юун ойлгогдоно? „2000 ажаа“ гөһөн юун бэ? „Ажаа“ гэжэ үгэ бурят хэлэндэ үгы! Майн 11-нэй, 43-дахин номертонь „Баян ба найхан үбхэнэй түлөө“ гэжэ найман абзацтай статья толилогдоо. Абзац бүхэнинь нэгэ мэдүүлэлтэй. Тэрэ бүхэнднэ хэдэн удхатай зүйл хэлэгдэнэ байха юм. Тиммөнөө, ойлгогдооор эхэ муу, зарим мэдүүлэлтүүдэнь юушыне тухай хэлэһэнинь мэдэгдэнгүй.

Майн 14-дэ, эхин хуудандань толилогдогшо „Манай солото адууша“ гэжэ статьяне ингээд эхиллэ: „Адуу моридой тоо толгойе олошоруулаха хэрэгтэ Цагаан - Мориной, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой солото адууша нух. Аюша Эрдэнеев болбол 1936 оноо хойшо адуушаар хүдэлмэрилдэг...“ Энэ — найруулгаараа тон буруу.

Табидахин номерой газетын хоёрдох хууданда „Дутуунууда дары усалхаха“ гэжэ статья баһал мууса бөшөгдөнэ байна: „...полеводческо бригада нух. Б. Хандажалов болбол хүдэлмэришэдэй ажаллы нормые хэн дүүргэжэ, хэды шэнээн байһань, ба хэн дүүргэжэ гэжэ шалгадаггүйнээ, хэн найн, муу хүдэлмэриние (?) конкретгэ мэдэдэггүй байна“. Энэ мэдүүлэлхээ хэн юун гэжэ ойлголтэй? Полеводческо бригадань Хандажалов бэшэ, харин тэрэ хадаа бригадын бригадир байгаа ёһотой. Мүн, „хүдэлмэриние“ гэжэ бөшөнэ. Төөд, „хүдэлхэ“ ба „хүдэлмэрилхэ“ гөһөн үгэнүүд хоёр ондоо удхатай байһынь хүн бүхэн мэдэнэ. Имэнүүд жэшэвүүдыне харуулбал олон байха.

Тиин, бурят хэлэн дээрэ статьянуудыне тон үсөөнөөр гаргадагыне наа, тэднэ грамотна бөшөөр бөшөгдөнө ба үгэ болгодохогүйгээр найруулгадань байна гэжэ, хэлэхэ хэрэгтэй болоно. Зүгөөр, бурят хэлэн дээрэ материалнуудыне олоор, грамотнаар ба культурнаар толилхы аймагай ажалшад хүсэнь. Энэ хүсөлмөн бөлүүлгэ тон шухала. Энээнэй тула „Закаменская Правда“ газетын редакциинхид бүхы аргабайдануудтай. Гансал хүсэл зориг ба оролдолго хэрэгтэй.

№ 4 племсовхоздо (Узбекскэ ССР) ячменин ургасыне хурялга эхилбэ. Совхоз болбол уһалагдадаг участок дээрэхи намарай ячменин гектар бүриһөө 18-һаа дээшэ центнер ургаса баһа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ахалагша агроном Г.Г. Добуданов болбол хүдөөажыхын Бүхэсоюзна выставкэдэ табигдахаар абтаһан ячменин боолтыне үзэжэ байна.

ХЭРЭГЛЭГДЭНЭН УЧЕБНИГҮҮД — НАУЧНА ҮНЭТЭ ЗҮЙЛ

Стабиляна учебнигүүд хадаа манай агууехэ советскэ арадай культурна баялигуудайнь нэгэн болоно. Энэ хадаа манай гүрэнэй үнэтэ эдлэл гөшө. Тиммөнөө, учебник бүгэндэ нарлар ба культурнаар хандаха шухала. Хургуулин хурагшад болбол удаадахи классуудта ороходонь, түрүүн үзэһэн учебнигүүд өөртөн хэрэггүй болодог байна. Гэхэтэй хамта, тэднээр хэрэглэгдэнэ учебнигүүд доо тээхи классуудтай хурагшадта шухала. Энэ ушарһаа, хэрэглэгдэнэ кигэнуудыне худалдан абалга абуулагдана. Худалдан абтаһан учебнигүүд хэдэн зуу мянган түхэриг мүнгэ ба тон эхэ саарһа экономилхо байна.

Мүнөө жэлдэ, манай республика дотор 280 мянган хөнгө стабилна учебнигүүд худалдан абтаха плантай юм. Энэ хадаа 60 тонно саарһа экономилно. Планаа хүсэд дүүргэхэ аргабайдал бүрин би. Гансал тус хэмжээбуулгыне шадамараар ба эмхитэйгээр үнэгэрлэгэ эригдэнэ. Үхихүбүүдэй, түрэлхидэй ба бүхы советскэ, комсомольскэ общественностиин анхаралыне эвэндэ хандуулаха шухала. Хэрэглэгдэнэ учебнигүүдыне худалдан абалга болбол хурасалай шэнэ жэлыне эрхим бэлдхэлүүдтэйгээр утгалгын шидхэхы үслөнүүдэй нэгэн болоно.

Буркнигыне линеэр 180 мянган учебнигүүд (городто), Буркоопсоюзай линеэр — 100 мянган учебнигүүд (хүдөөдэ) худалдан абтаха ёһотой. Буркнигэ хадаа хэрэглэгдэнэ учебнигүүдыне худалдан абалгаар шидхэхы хэмжээвүүдыне абаа. Хургуули бүхэндэ өөһөднгөө тусхай этигэмжэтэниие томилһон ба тэднээрнэ эхэхэн хүдэлмэри ябуулаа. Хургуулин ба багашуудай магазинай директор нүхэр Островская, хургуулинуудта эти-

гэмжэтэнээр эльгээгдөнө нүхэд Ванчикова, Королькова ба бусад болбол хүдэлмэрэе найнаар табаа №31, 10 ба №32 хургуулинуудта тус хэмжээбуулга эмхитэйгээр бүгэндэ гэдэнэ. Эдэ хургуулинуудай директорнууд ба хургагшад нүхэд Филиппов, Николаева, Иванчев ба бусад хурагшадтайгаа дунда ойлгууламжын хүдэлмэриние үргөөнөөр ябуулан, өөһөднэ тон активнаар хабсаалсанал.

Төршөлөн, арадай гэгээрэлэй зарим таһагуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилгшэд хэрэглэгдэнэ учебнигүүдыне худалдан абалгаар эрид хэмжэвүүдыне абаагүй байна. Тэднэр хадаа энээнине хоёрдох ээлжэдэ табихы хүсэндэ. Төөд, Улан-Удын ГорОНО болбол хурасалай шэнэ жэлдэ бэлдхэлгэне — учебнигүүдыне абалгыне хүтэлбэриллэгүй.

ҮБНЭ ХУРЯЛГЫЕ БА СИЛОС ДАРАЛГЫЕ ЗҮБӨӨР ЭМХИДХЭХЭ

ВКП(б)-ийн Центральна Комитетэй мартын пленумэй шидхэлхэ бэринүүдыне ба „Колхозуудта общественно малажалыне хүгжөөхө хэмжээбуулганууд тухай“ ССР Совэзай СНК ба ВКП(б)-ийн ЦК-гэй тогтоолыне бөлүүлгэ ба 1940 ондо малажалыне хүгжөөхө гүрэнэй планине дүүргэхэ зорилго болбол үбнэ хурялгын ба силосованин үедэ илангаяа тодорхой, найнаар хүдэлмэрилхы газар-таряалангай органууднаа, МТС, үбнэ сабшалгын машина отрядууд (МСО) ба колхозууднаа эриһэ.

Үбнэ тэжээл бэлдхэлгын хүдэлмэриние тон зүбөөр ба сарсоонь эмхидхэхын зорилгоор, БМАССР-эй Газартаряалангай Нарком нух. Петряков тусхай приказ гаргалан байһа. Тэрэнэй ёһоор, АЗО-е даагшад, МТС-эй директорнууд, МСО-гэй начальнигууд, АЗО-гэй ба МТС-эй ахалагша агрономууд, зоотехнигүүд, колхозой түрүүлэгшээр хадаа доро заагдан хэмжээбуулгануудыне өөһөднгөө хүдэлмэридэ, үдэр бүрин хүтэлбэри болгохо уялгатай гөбөл.

Косилка, морин тармуулуудыне ба бусад зөбсөгүүдыне ремонтлодо; силос бэлдхэлгын нүхэнүүдыне заһаха ба шөнөөр түхээрхэ; запас частнуудууд ба түрхихэ тоһоор хангалга; косилка ба тармуудта худалхэ моридой паразуудыне жэшэжэ олохо; тэдэндэ таа-

руу хомут тоногуудыне бэлдэхэ; бригада ба звеноуудта сабшалангай газарыне хубажыа тушааха ба бусад бэлдхэлэй хүдэлмэриние дары дүүргэхэ.

Үбнэ ногооной шэмэтэй зүйлнүүднэ тэрэнэй колхозонхон ба олоороо сээсгэлхын хоорондохы үе соо угаа элбэг байдаг туладань, үбнэ сабшагдаха сагнаань байлгажы лабашыне үнэгэртгэр болохогүй. Бүхы колхозуудта үбнэ сабшалгыне ногооной колхозомсоор эхилээд, сабшалангай ба тармак үбнэний хурялгын хүдэлмэриние таряанай сээсгэлхэ үеднэ дүүргээд байха хэрэгтэй. Хамаг сабшалан дээрэхи үбнэ ногооной ургажы хүсэхыне хүсэжэ байнгүй, түүбэриһэн сабшалгыне эхилэхэ шухала.

Үбнэ гөлгөлтэй эрид шанга төмөсөл ябуулан, косилкын яһанан мүртэ хүндэлэн тармаха хэрэгтэй. Наратай сэлмэг сагта, сабшала ба тармактын хоорондохы сабшар нэгэ суткаһаа хэтэрхэ ёһогүй. Тармаһан үбнэне валаарань нэгэ сутка соо хатаагаад, бухаллангүй сэхэ сомохо. Хэрбээ, үбнэн валада хатаагүй байгаа һаань, бухаллаад 3-5 хоногой торшо соо хатааха.

Машинаар сабшалгыне шадаха заргөөр доогуур табизы, газарайнь хуринһөө 3-4 сантиметрһөө дээгүүр бэшэ сабшаха шухала. Машинаар сабшалгын бүтөөсөнө эхэдхэхын, сабэрээр сабшаха ба

тармакын тулада үбнэ хурялгын бүхы машинануудыне июнин 25 хүрэтэр шалгаха, тинхэдээ, одоһон дутуунуудаа заабол зайлуулаха ба машинануудыне тааруу зохид болгохо хэрэгтэй.

Тармаха үбнэне бухалаарань оржы болохогүй, яахадаа гөжэдэ, хатаһан аад, сомодонгүй байһан бухалнууд дорһонго газарай шигһинээ, нара ба бороонһоо гутаха байна. Уһа гарахагүй үндэр добо газарта үбнөө сомохо болохогүй, тинхэдээ сомоо (һүри) дороо хуурай куһа гү, али солмо дөбисхэ. Үбнэний сомооо халхируу, утыһань сомоод, тэрэ дороо халшааха ба гал түймэрһөө һэргилжэ, сомоогоо (һүри) тойруулан газарын халалха шухала.

Үнэгэрлгшэ жэлүүдтэ зарим колхозууд сомоотой үбнэний үчег хэхэдээ хөтөрүүлэн, хуурмаг ба нөдө далдлан мэдэвүүдыне үгэдэг байгаа. Тиммөнөө, энээнине дабтахагүйн тула мүнөө жэлдэ колхозууд хадаа дундуур ургасатай сабшалангаа дүрбэн хөнгө болгожо таһалаад, тэднэ дээрһэнэ гараһан үбнэне тус тус тэнэ шэгнээд үзэхэ ёһотой. Энэ шөгвөлгын результатаар сабшалангай ургасын дундэ жэшээ олохо байна.

Тэрэһнээ гадна, сомодон үбнэний үчег хэхэдээ сомоотой хэмжүүрыне кубическа метрээр тоолохо. Опытно-герасимовска участогууд дээрһэнэ абтаһан

үбнэ мүн имэе гуримаар хэмжэхэ, зүгөөр тэрэн бусаднаа тусгаар байха ёһотой.

Полевой бригаданууд сабшажа сомоһон үбнэне колхозойгоо правлениде актаар тушаажа үгэхэдээ: сомоотой үбнэний хэмьин, сабшала, тармак ба сомоһын шанарыне акт соогоо бөшөхө ёһотой.

Илангаяа Бяхтын, Бичурын, Баргажанай ба Кабанскын аймагуудта үбнэ сабшажа урьддэуэй байтарань, сабшалангынь уһанай үертэ абтажа болохо байһан ушарһаа, үбнэ ногооной сээсгэлхыне хүсэжэ байнгүйгөөр, уһанай үер болотер (багсаалаар — июнин 5 хүрэтэр) уһанда абтамаар сабшалангыне сабшаха ба тэндэхы үбнэне үндэр, добо газарта гаргажа сомохо.

Хөөр дахин сабшагдаха сабшалангай нэгдэхы сабшалгыне июли 5-10-һаа оройтонгүй үнэгэрлгшэ, тэрэн дээрһэнэ гараһан бүхы үбнэне ондоо тээ зөөхэ ба уһалага, удобрени хэхэ (шөбхын шүүһэ адхаха г. м.). Гахай, гөрэй шубуунуудыне ба нарай малнуудыне үлэмжэ найнаар үдхэхын тулада, колхоз бүхэндэ шухала хэрэгтэй витаминтай үбнэ бэлдхэлгыне энэ гөһээр эхилхэ. Бобово ногоогоор элбэг газарта сабшагдаһан, витаминтай үбнэне һүүдэртэ хатааха ба нара, бороондо гутахагүй халхаба доро хадагалха хэрэгтэй.

Эрхим шанартай силос бэлдхэхын зорилгоор, нүхэ ба траншей бэлэн болгохо шухала. Тэрэнэй хана, оёор ба хушалгань хий орохогүй вигта, досоо таланы

Районно ярмаркануудта-эмхитэй бэлдхэл

Бурят-Монголой республикын Арадай Комиссариадай Совет болбол ССР Совэзай правительствын эвэбарийн үндөөнөөр, 1940 оной июнин 27-һоо июлин 10 хүрэтэр республикын зарим районуудта ярмарка үнэгэрлгшэ гэжэ тогтообо. Энэ ярмарка дээрэ малнууд ба шубуунууд худалдан абтаха. Ярмарка дээрэ мал ба шубуу худалданан нюурнуудта 740 мянган түхэригэй ад товарнууд табигдаха юм. Аймагуудай гүйсэдкомууд, райпотребсоюзуд, райзагот конторонууд ба райуполнаркомзагууд хадаа ярмаркыне эмхитэйгээр үнэгэрлгшын тула бэлдхэлэй хүдэлмэ-

риние үргэн далайсатайгаар ябуулаха ёһотой. Тэрэнэй үнэгэрлгдэхэ газарыне, ярмаркын комиссиине олохо байна. Малнуудыне ба шубуунуудыне худалдан абтаха усовиннууд тухай, ярмаркын тон гүнзэгы удхашанартай байһан тухай массова ойлгууламжын хүдэлмэриние найнаар ябуулхэ шухала. Ярмаркын үнэгэрлгдэхэ газарта тусгаар бэлдхэл хэрэгтэй. Абтаһан малнуудаа хааха хорой, эд товарнуудыне худалдаха ларегууд гэхэ мэтне түхээрхэ. Эдэ хэрэгсалнууд саг соогоо бэлдхэгдэнэ байха ёһотой.

Газетэнүүдэй хууданууднаа

Залуушууд — луговодууд Загустайн сомоной, Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо комсомольско-залуушуудай герасимовска звено эмхидхэгдөө. Звеноводонь комсомолец-стахановец нүхэр Очиров юм. Тус звеногой комсомолцууд болбол 440 тэргэ наг шөбхыне сабшалангайгаа газар дээрэ гаргажа тараагаа. Герасимовска агротехникы үргөөнөөр хэрэглэһэнэйнь результатда, даалгаһан участогтань сабшалангай ургаса найн. („Красная Селенга“).

Дүүргэнэ Тэрэнэй бүтөөн гаргалан шухала продукцинууд тон найн шанартай байдаг. Түмэр-замайхидай бүхэсоюзна үдэрыне угутуулан, комсомолец Друзин хадаа үшөө шөнөнүүд амжалтануудыне туйлахаар зоригшонхой. („Гигант Бурятия“).

Комсомолец Друзин. Пара вэзо-колесно цехын комсомолец-стахановец нүхэр Друзин болбол үргөөнөөр дэлгэрһэн социалистическэ соревнованида оролсоод, үйлдбэринин үндэрүүдэ показануудыне туйлана. Сменнэ нормоео 300 процент хүрэтэр

Агитаторнуудай активность. Партия Закаменай айкомой дэргэдэхы агитгруппа болбол даалгаһан участогууд дээрэ агитационно-массова хүдэлмэриние эршамтэйгээр үргэлжэлүүлнэ. Уласкоорондын оршом байдал ба советскэ союз дотор болоһон һүүлэй һонинуудуудар 8-9 хөөрлөдөөнүүдыне агитаторнууд бүхэн үнэгэрлгөө. Тэднэр тус тустаа календарна плантай юм. РСФСР-эй Верховно Соведей III Сессиине материалнуудтай ажалшадны тахилсуулна. („Закаменская Правда“).

Арбан жэл соо хонишоор амаллана

Зэдэ. Сагаан-Уһанай сомоной, „Галын Очин“ колхозой член Б. Аюшьева болбол мүнөө арбаад жэлэй торшо соо колхозойгоо хонин ажал дээрэ амаллана. Нүхэр Аюшьева жэл бүридэ 200—250-һаа доошо бөшө эхэ хонидыне түрүүлгэ байбашы, тэрэ олон түлмэ тон найнаар түлжүүлдэг. Мүнөө томо ба нарай малань тобир тарган ба энхэ элүүр. Хонин ажал дээрэ амжалта туйлаһанайгаа түлөө н. Аюшьева 1940 ондо Хүдөөажыхын бүхэсоюзна выставкэдэ хабсаадагшаар баталагдаа.

Республика дотор

Городой колхозно базар дээрэ һүүлэй үдэрнүүдтэ заганаһай худалдаан элбэгжэжэ байна. Кабанскын ба Галууга Нуурай промыслово артельнүүд сурхай, алганэ, ялааганэ ба бусад олон янзын заганаһануудар городой ажалшадны хангана. Наркомпищепромой системин, Заиграйн аймагай Талцын плодощоноц пункт болбол энэ жэлдэ 260 тонно овоцшэ ба консервэ үйлдбэрилэн гаргаа. Тус пункт, үшөө 19 га овоцной культурануудыне тариад байна.

ХОНИДОЙ НООНО ХАЙШАЛАЛГА

Боргойн совхоздо хонидой нооно хайшалалга түлгэ дундаа ябажа байна. Нооно хайшалагшад-стахановкынууд Б. Ц. Цыренова, Д. Доржиева үдэртөө дунда жэшээгээр 25 хони хайшалха нормотой байһан аад, 35-50 хонидыне эрхим шанартайгаар хайшална. Дугаржан Цыремпилов.

Зөдөстөрйн колбасна мастерскойн оборудовани хүсэд

Зөдөстөрйн колбасна мастерскойн оборудовани хүсэд дүүргэгдээд, һаяр эксплуатацида үгтэхэнь. Тус мастерской болбол жэлдэ 20 тонно колбаса гаргаха плантай. 1940 он дотор Улан-Удэ городой госпивовозводые ехэдхэжэ, жэл соо 10 тонно пиво үйлдбэрилхэ болгохоор хараалагдаа.

Силосой нүхыне малай байрашадар аад, гөмтэхэ гутахагүй газарта түхээрхэ шухала.

Силосой нүхыне малай байрашадар аад, гөмтэхэ гутахагүй газарта түхээрхэ шухала. Хуушан нүхыне заһаха ба шөнөөр бэлдхэхэ хүдэлмэриние силос дараа сагнаа 10-15 хоног урта тээ дүүргэхэ. Колхозууд болбол энэ жэлдэ силосно культурануудыне бага тариһан дээрһэнэ, буртаг үбнэ, үрмэнэ, ногоон куһа, огородой ботва (шөнүүд) г. м. хэрэглэхыне шухалашалха уялгатай.

Колхозуудта полевой стануудыне найнаар түхээрхэ, тэндэ культурна байра байдл бии болгохо ба үбнэ хурялгын үедэ машина зөбсөгүүдыне хээрэ залалгыне хангаха шухала.

Энээнэй урда тээ зарим колхознигууд болбол өөһөднгөө нитерешчээ дээдэ тээ тоолоод, колхозойгоо хамтын сабшалангыне хурагшад сабшажа, өөһөдтөө үбнэ бэлддэг байгаа. Тиммэ практикыне колхоздо харша ябадал гэжэ буруушаан, эрид шангаар тэмсэхэ хэрэгтэй.

Гадна, силос хэршэдэг машина дутамаг байгаа һаань, гараар ба морёор сомоо хэршэдэг машинануудыне бүрин хэрэглэхэ.

МТС-үүд болбол үбнэ хурялгын хүдэлмэринин графигыне дары зохөөжэ, колхоз бүхэнине, колхоз соогоо бригада ба звено бүхэнине тэрэнтэй тахилсуулха уялгатай.

Бүхы колхоз соогоо үбнэ хурялгын планине дүүргэдэ ба үлүүлэн дүүргэдэ байгаа һаа, гансахан колхозой общественно малажалыне бөшө, мүн колхознигуудай адуу малшыне үбнэ тэжээлээр хангажа шадаха байһынь колхозник бүхэндэ ойлгуулаха.

БМАССР-эй Газартаряалангай Наркомат болбол мүнөө жэлэй үбнэ хурялгыне бислосованине сар болзор соонь тоо ба шанарай талаар хүсэд найнаар үнэгэрлгшэ тусша социалистическэ соревновани дэлгэрүүлхыне АЗО-гэй ба МТС-эй хүдэлмэрилгшэднэ, хүдөө ажахын специалистнуудыне ба колхознигуудыне бүгэдөөрнэ уялгана.

Машино-тракторна станциин директорнууд болбол МСО-нууд хадаа өөһөднгөө үйлдбэринин даабарнине агротехническэ тон богонихон болзор соо дүүргэхээрнэ хараалжа, тэдэндэ хэрэгтэй тракторнууд ба үбнэ хурялгын машинануудыне хубажыа үгэхэ ёһотой.

МТС-эй ба АЗО-гэй агрономууд ба зоотехнигүүд болбол колхозой правлениотэй хамта, үбнэ хурялгын ажалай нормые колхозник бүхэндэ ойлгуулжа үгэхэ, мүн тэршөлөн үбнэ хурялгын календарна план зохөөхө — энэ түрүүшын зорилго мүн.